

UNIT X

Lesson 56

ఆగటం - ఆపటం

పాప : నాన్నగారూ! ఉయ్యాల ఆగటం-
లేదు; ఆపండి.

విశ్వనాథం : పాపా! ఉయ్యాల ఊగుతున్నావా?
లెక్కలు చేశావా?

పాప : చేసేశాను నాన్నగారూ! పాఠం కూడా
చదివేశాను. చూడండి: నేను ఎలా
ఊగుతున్నానో!

విశ్వ. : మెల్లగా ఊగు.

పాప : మీరు కూడా కొంచెం ఊపండి.

STOPPING AND STOPPING (SOME THING)

Father! This swing is not com-
ing to a stop. Please stop it.

Papa! Are you swinging now?
Did you complete doing the
sums?

I have completed it, father! I
have completed studying the
lesson too. Look how I am
swinging.

Swing slowly.

Please help me swing.

Lesson 56

విశ్వ. : ఇంక చాలమ్మా! దిగు. చెల్లెలు కూడా ఉగుతుంది.

This is enough, my dear! Get down. Your younger sister will also swing. (Let her also swing.)

పాప : నాకు దిగటం చేతకావటంలేదు. మీరు దింపండి. చెల్లెలు మంచిది కాదండీ! దాన్ని ఊపవద్దు. అది నా పుస్తకాలు చించుతుంది. చూడండి ఎలా చినిగాయో! చినుగుతాయి వద్దు అంటే వినదు. నా పుస్తకాలే కావాలి దానికి.

I am not able to get down. Please help me get down. Younger sister is not a good girl. Don't make her swing. She tears all my books away. Look, how they are all torn. She wouldn't listen to when told that they will be torn. She needs only my books.

విశ్వ. : దానికి తెలియదుగా! నువ్వు నీ పుస్తకాలు దానికి చూపించకు. దాన్ని కూడా ఊగనివ్వు.

She doesn't know that, does she? Don't show your books to her. Let her also swing.

పాప : చూడండి. నా గాలిపటం దారం గూడా తెంపింది. తెగుతుంది అంటే వినకుండా లాగేసింది.

Look, she broke the thread of my kite. She pulled it without listening to me that it would break.

విశ్వ. : ఇంకో దారం తీసుకో! రవీ! చీకటి పడ్డది. ఆ లైటు వెయ్యి.

Have another thread. Ravi! It is already dark. Put that light on.

రవి : స్విచ్ని వేసినా లైటు వెలగటంలేదు నాన్నగారూ! మీరు వెలిగించండి.

This is not lighting up even after putting the switch on. Father, please put it on.

విశ్వ. : ఆ స్విచ్ని కొంచెం కదిలించు.

Move that switch a little bit.

రవి : అది కదలటంలేదు. చూడండి నాన్నగారూ, నా పుస్తకం ఎలా తడిసిందో!

It is not moving. Look father, how my book got wet!

విశ్వ. : ఎందుకు తడిసింది?

Why did it get wet?

An Intensive Course in Telugu

రవి : అదే తడిపింది; నీళ్ళల్లో ముంచి తడిపింది.

She made it wet. She dipped it into the water and made it wet.

పాప : నేను ముంచలేదు నాన్నగారూ! నీళ్ళల్లో పడి అదే మునిగింది.

Father, I didn't dip it (in the water). It fell into the water by itself and got wet.

రవి : దాన్ని ఉయ్యాల మీదినించి లేపండి, నాన్నగారూ! అది నా బలపం తుంచింది; పెన్సిలు కూడా విరిచింది.

Take her away from the swing, father! She broke my slate-pencil and pencil too.

పాప : బలపం కింద పడి తునిగింది నాన్నగారూ! పెన్సిలు పట్టుకుంటేనే విరిగింది; నేను విరవలేదు. వాడు ఊరికే నాతో పోట్లాడ్తాడు నాన్నగారూ!

The slate-pencil fell on the ground and broke. Pencil broke just while holding it. I did not break it. He quarrels with me without any reason, father!

గిరిజ : పాపా! పాలు తాగు.

Papa! Drink the milk.

పాప : ఈ పాలు చిక్కగా లేవు. వీటిలో నీళ్ళు ఎక్కువ కలిపావు; నాకు ఒడ్డు.

This milk is not thick. You mixed more water in it. I don't want it.

విశ్వ. : పాలవాడు అప్పుడే వచ్చేశాడా?

Oh! The milkman came already?

గిరిజ : ఆ! ఇవ్వేళ చిక్కటి పాలు దొరక లేదట. నీళ్ళపాలు పోశాడు.

Yes. Today it seems he could not get thick milk. He gave (poured) watery (diluted) milk

విశ్వ. : పాపా! నువ్వు ఉయ్యాల మీదినించి దిగెయ్యమ్మా! చెల్లెలు ఏడుస్తున్నది.

Papa! Get down from the swing. Your younger sister is crying.

పాప : అబ్బ! ఉయ్యాల ఎక్కితే చాలు దిగమని చంపుతుంది.

Oh, no! If I just get on to the swing, she nags me to get down.

DRILLS**a. Repetition drill**

ఉయ్యాల ఊగుతున్నది.
 ఉయ్యాలను ఎవరు ఊపుతున్నారు?
 బస్సు ఆగుతుంది.
 బస్సును ఎవరు ఆపుతారు?
 నా గాలిపటం దారం తెగింది.
 దాన్ని ఎవరు తెంపారు?
 నా పుస్తకం చినిగింది.
 సరళ దాన్ని చింపింది.
 పెన్నిలును నీళ్ళల్లో వేస్తే మునగదు.
 ఈ కప్పులను నీళ్ళల్లో ముంచవద్దు.
 బల్ల పక్కకు జరిగింది.
 బల్లను ఎవరు పక్కకు జరిపారు?
 సుశీల కిందికి దిగుతున్నది.
 సుశీలను ఎవరు దింపుతున్నారు?
 నా బైడ్డు తునిగింది.
 రవి బైడ్డును తుంచి గీతకు ఇచ్చాడు.
 కుక్క కాలు విరిగింది.
 గోవి కొమ్మను విరిచాడు.
 ఈ చొక్కా తడిసింది.
 ఈ చొక్కాను ఎవరు తడిపారు?
 లతా గీతా సంవత్సరం తర్వాత కలిశారు.
 నేనే వాళ్ళను కలిపాను.
 సుబ్బారావు లేవలేడు.
 అతన్ని లేపండి.
 బస్సు నడుస్తున్నదా?
 ఆ! రవి దాన్ని నడుపుతున్నాడు.
 మేక చచ్చింది.
 కొండచిలువ మేకను చంపింది.

లైటు వెలుగుతున్నది.
 వాళ్ళు రోజూ లైటు వెలిగిస్తారు.
 ఆ బొమ్మ కదులుతున్నది.
 ఆ బొమ్మను ఎవరు కదిలిస్తున్నారు?
 ఫాను తిరుగుతున్నది.
 నువ్వు ఆ బల్లను ఇటువైపు తిప్పు.
 నేను బల్లను నెట్టాను.
 నేను బల్లను నెట్టేశాను.
 నేను ఆటలు ఆడాను.
 నేను ఆటలు ఆడేశాను.
 అతను పుస్తకం చదివాడు.
 అతను పుస్తకం చదివేశాడు.
 ఆమె పరీక్ష రాసింది.
 ఆమె పరీక్ష రాసేసింది.
 నేను నీ గురించి రమతో మాట్లాడాను.
 నేను నీ గురించి రమతో మాట్లాడేశాను.
 నువ్వు లైట్లు వేశావు.
 నువ్వు లైట్లు వేసేశావు.
 రవి ఆ పని చేశాడు.
 రవి ఆ పని చేసేశాడు.
 వాళ్ళు బస్సు దిగారు.
 వాళ్ళు బస్సు దిగేశారు.
 పులి మేకను చంపింది.
 పులి మేకను చంపేసింది.
 పూలు కొయ్యాలి
 పూలు కోసయ్యాలి.
 మనం ఇప్పుడు అన్నం తిందాం.
 మనం ఇప్పుడు అన్నం తినేద్దాం.

An Intensive Course in Telugu

b. Substitution drill

Model

- | | |
|---------------------------------|---------------------------------------|
| నేను పాఠం చదివేశాను. (రాయి) | 2. సరళ కిటికీలు తెరిచేసింది. (ముయ్యి) |
| నేను పాఠం రాసేశాను. | 3. సుగుణ పాట పాడేసింది. (విను) |
| 1. శర్మ కాయలు ఏరేశాడు. (కొయ్యి) | 4. రవి పుస్తకం కొనేశాడు. (చదువు) |

c. Response drill

Model (i)

- ఈ కొమ్మను ఎవరు విరిచారు?
అదే విరిగింది.
1. ఈ పూలను ఎవరు తెంపారు?
 2. ఈ చొక్కాను ఎవరు తడిపారు?
 3. ఈ కొమ్మను ఎవరు ఊపుతున్నారు?
 4. నీ బలపాన్ని ఎవరు తుంచారు?
 5. ఈ కుర్చీని ఎవరు జరిపారు?
 6. ఆ బల్లను ఎవరు కదిలించారు?
 7. వాళ్ళిద్దరినీ ఎవరు కలిపారు?
 8. ఆ మేకను ఎవరు చంపారు?

Model (ii)

- ఈ కొమ్మ ఎలా విరిగింది? (రవి)
రవి విరిచాడు.
1. కమల ఎలా దిగింది? (సుశీల)
 2. మోహన్ ఎందుకు లేచాడు? (వాళ్ళు)
 3. ఈ బస్సు ఎందుకు ఆగింది? (నేను)
 4. ఈ దీపం ఎలా వెలిగింది. (మేం)
 5. నీ పుస్తకం ఎట్లా తడిసింది. (లత)
 6. ఈ కుర్చీ ఎలా తిరుగుతోంది? (ఆయన)
 7. నీ చొక్కా ఎట్లా చినిగింది? (కుక్క)
 8. మేక ఎట్లా చచ్చింది? (కొండచిలువ)

Model (ii)

- సుశీల పాఠం చదివినదా?
అ! ఇందాకే చదివేసింది.
1. గోపి అన్నం తిన్నాడా?
 2. కమల కాఫీ తాగిందా?
 3. సుబ్బారావు వచ్చాడా?

Model (iv)

- శర్మ ఎవరితో వెళ్తున్నాడు?
ఎవరితోనో వెళ్తున్నట్లున్నాడు.
1. అతను ఎవరితో మాట్లాడుతున్నాడు?
 2. సుశీల ఏ గదిలో ఉన్నది?
 3. పాప ఎవరితో పోట్లాడుతున్నది?

d. Conversation drill

Model

- లత: రమను ఉయ్యాల మీదినించి దింపండి. 1. లత: సుశీలను కొంచెం లేపండి.
కమల: ఎందుకు? రమనే దిగమను. రమ:
లత: రమకు దిగటం చేతకాదు. లత:

2. లత: పాపను ఊపండి.

రమ:

లత:

3. లత: అతన్ని కిందికి దింపు.

రమ:

లత:

EXERCISES

a. Respond to the following sentences as shown in the model.

Model

ఆ చెట్టు కొమ్మలు ఊగుతున్నాయి.

వాటిని ఎవరు ఊపుతున్నారు?

1. ఆ కుర్చీ జరుగుతున్నది.

2. ఈ పాల్‌లో నీళ్ళు కలిశాయి.

3. ఆ గదిలో లైట్లు వెలిగాయి.

4. శర్మ కిందికి దిగాడు.

5. నా చెప్పులు తడిశాయి.

6. ఈ వైరు తెగింది.

7. పాప ఉయ్యాల ఊగుతుంది.

8. ఈ కుర్చీ కాలు విరిగింది.

9. ఈ బొమ్మ తిరుగుతున్నది.

10. ఈ కొండచిలువ చచ్చింది.

b. Answer the following questions as shown in the model

Model

సుగుణ ఎవరితో మాట్లాడుతోంది? (రవితే-గోపితే)

సుగుణ రవితేనో గోపితేనో మాట్లాడుతోంది.

1. గిరి ఎవరితో పోట్లాడుతున్నాడు? (వెంకటేశ్వర్లుతో-నారాయణతో)

2. సుశీల ఏ ఊళ్లో చదువుతోంది? (గుంటూరులో-విజయవాడలో)

3. హరినారాయణగారు ఎవరితో మాట్లాడుతున్నారు? (గీతతో-సీతతో)

4. ఆ పుస్తకం ఎక్కడ దొరుకుతుంది? (ఢిల్లీలో-హైదరాబాదులో)

c. Change the following sentences as shown in the model

Model

సరళ పాఠం చదివింది.

సరళ పాఠం చదివేసింది.

1. శారద పాలు తాగింది.

2. పాఠం పూర్తిచేశాను.

3. టీక్యెట్టు ఇచ్చి వెళ్ళాలి.

4. పాపకు కథ చెప్పండి.

5. సుశీలా! అన్నం తిను.

6. సుగుణ వెంటనే రావాలి.

7. గోప ఉత్తరం రాస్తున్నాడు.

8. రవి దగ్గర్నుంచి కలం తెస్తే మంచిది.

VOCABULARY

ఉయ్యాల	swing (n)	ముంచు	to dip (v.tr.)
ఉగు	to swing (v.int.)	మునుగు	to dip (v.intr.); to sink.
చేతకా	to be able to do some- thing	లేపు	to raise; to lift; to make someone to get up (v.tr.)
దింపు	to make someone to get down	బలపం	slate-pencil
చించు	to tear (v.tr.)	తుంచు	break (something like a bread or a piece of chalk, etc.) (v.tr.)
గాలిపటం	a kite	పెన్సిలు	a pencil
తెంపు	to break (a rope/thread)	విరుచ్	to break (something like a stick) (v.tr.)
చీకటిపడు	to become dark (as in the night)	తునుగు	to break (v.intr.)
స్విచ్చి	a switch	పోట్లాడు	to quarrel
వెలుగు	to glow; to burn (like a light)	చిక్కగా	thickly (adv.)
వెలిగించు	to lit/light (a lamp) (v.tr.)	కలుపు	to mix (v.tr.)
కదిలించు	to move (v.tr.)	చిక్కటి	thick (adj.)
తడుపు	to make wet	చంపు	to kill

GRAMMAR NOTES

56.1. In this lesson some sets of intransitive and transitive verbs are introduced. Different groups of verbs will behave in different ways in the transitive formation. Some of the groups are introduced here. (Also See 35.1. and 35.2.)

56.1.1. పు *pu* replaces the final consonant/syllable in the ఉగు *ugu* group.

<i>Intransitive</i>			<i>Transitive</i>		
ఉగు	<i>ugu</i>	‘to swing’	ఉపు	<i>upu</i>	‘to swing something’
ఆగు	<i>agu</i>	‘to stop’	ఆపు	<i>apu</i>	‘to stop something’

జరుగు	<i>jarugu</i>	‘to move’	జరుపు	<i>jarupu</i>	‘to move something’
తడున్	<i>taḍus</i>	‘to be- comewet’	తడుపు	<i>taḍupu</i>	‘to make something wet’
కలున్	<i>kalus</i>	‘to meet’	కలుపు	<i>kalupu</i>	‘to mix’
నడుచ్	<i>naḍuc</i>	‘to walk;	నడుపు	<i>naḍupu</i>	‘to make some- body walk; to drive’
లేచ్	<i>lēc</i>	‘to get up’	లేపు	<i>lēpu</i>	‘to lift; to make someone get up’

56.1.2. ంపు *Mpu* replaces the final syllable in the దిగు *digu* group.

<i>Intransitive</i>			<i>Transitive</i>		
దిగు	<i>digu</i>	‘to get down; to descend’	దింపు	<i>diMpu</i>	‘to make something come down; to put down’
చావు	<i>cāvu</i>	‘to die’	చంపు	<i>caMpu</i>	‘to kill’
తెగు	<i>tegu</i>	‘to get cut’	తెంపు	<i>teMpu</i>	‘to cut something’

56.1.3. ంచు *Mcu* replaces the final syllable in the చినుగు *cinugu* group.

<i>Intransitive</i>			<i>Transitive</i>		
చినుగు	<i>cinugu</i>	‘to get torn’	చించు	<i>ciMcu</i>	‘to tear something’
తునుగు	<i>tunugu</i>	‘to get cut; to break’	తుంచు	<i>tuMcu</i>	‘to cut; to break’
మునుగు	<i>munugu</i>	‘to dip; to sink; to drown’	ముంచు	<i>muMcu</i>	‘to drown something’
తెగు	<i>tegu</i>	‘to stop’	తెంచు	<i>teMcu</i>	‘to cut something’ (also తెంపు <i>teMpu</i> , see 56.1.2.)’

56.1.4. తిప్పు *tippu* ‘to rotate’ is the transitive form of తిరుగు *tirugu* ‘to go round; to turn (intr.)’, and విరుచ్ *viruc* ‘to break something’ is the transitive form of విరుగు *virugu* ‘to get broken (intr.)’.

56.1.4. ఇంచు *iMcu* is added to కదులు *kadulu* group of verbs.

<i>Intransitive</i>	<i>Transitive</i>
కదులు <i>kadulu</i> ‘to move’	కదిలించు <i>kadiliMcu</i> ‘to move something’ (కదులు + ఇంచు <i>kadulu + iMcu</i> [28.6])
వెలుగు <i>velugu</i> ‘to glow’	వెలిగించు <i>veligiMcu</i> ‘to light (a lamp)’ (వెలుగు + ఇంచు <i>velugu + iMcu</i> [28.6])

56.2. Like the auxiliary -పో *-pō* (55.3.) the auxiliary -వెయ్యి *-veyyi* is also added to the past adverbial participle form (45.1.) of certain verbs to give an emphasis or a sense of completeness to the meaning of the main verb.

56.2.1. The auxiliary -వెయ్యి *-veyyi* loses its initial వ *v* and becomes ఎయ్యి *eyyi* when added to the past adverbial participle form. The form so formed is a compound base, and it behaves like the main verb వెయ్యి *veyyi* (i.e., య్యి/యి *yyi/yi* ending bases [28.3.]

తీసి + వెయ్యి = తీసి-ఎయ్యి = (2.12.2.) తీసెయ్యి ‘to remove; to take out’

tīsi + veyyi = tīsi-eyyi = tīseyyi

తిని + వెయ్యి = తిని-ఎయ్యి = (2.12.2.) తినెయ్యి ‘to eat away’

tini + veyyi = tini-eyyi = tineyyi

తీసెయ్యి-ఁ -ను = తీసేన్-ఁ -ను = తీసేశాను ‘I removed.’

tīseyyi-ā-nu = tīsēs-ā-nu = tīsēśānu (28.3.; 28.3.1.)

తినెయ్యి + దాం = తినేన్-దాం = తినేద్-దాం = తినేద్దాం ‘Let us eat it away’

tineyyi + dāM = tinēs-dāM = tinēd-dāM (26.6.; 26.7.)